

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Jméno kandidátky:	Mgr. Markéta Zimnioková
Téma práce:	Institut postoupení smlouvy
Rozsah práce:	67 stran vlastního textu
Datum jmenování oponentem:	12. 4. 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Kandidátka si zvolila téma, jež v domácí literatuře dosud nebylo monograficky zpracováno. Postoupení smlouvy jako samostatný institut nachází svou úpravu teprve v občanském zákoníku z roku 2012 (dále jen „ObčZ“). Jejím inspiračním zdrojem, jak přiznává důvodová zpráva, byla italská právní úprava. Lze tak ocenit, že se autorka pokusila kriticky zhodnotit domácí úpravu právě na podkladu komparace s její italskou předlohou. Zejména v tomto směru je hodnocená práce nová a aktuální.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zvolené téma vyžaduje hlubší znalosti nejen české úpravy, ale rovněž úpravy italské. Jak kandidátka předdeslala, uplatnila v práci především metodu analyticko-kritickou a komparativní (s. 5). Jejich použití vyžaduje nejen přesnost logického myšlení, ale i znalosti cizích jazyků. Oběma požadavkům kandidátka dostala. Zejména je potěšitelné širší použití italské literatury a rozhodnutí italského Nejvyššího soudu. Použití anglojazyčné literatury je vyhrazeno spíše tématům okrajovým (smart contracts, blockchain). V tomto směru by oponent přivítal hlubší zasazení tématu do evropského kontextu (např. jaké další pozitivní úpravy postoupení smlouvy známe; nebyla by inspirace jinou úpravou vhodnější, apod.).

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce nemá oponent k práci výhrad. Práce je členěna do celkem šesti kapitol (vedle nečíslovaného úvodu a závěru práce), struktura práce je přehledná. Je však třeba přiznat, že autorka nezpracovává téma komplexně. Ze struktury práce spíše plyne, že kandidátka řeší vybrané (dílčí) otázky institutu postoupení smlouvy. Tomu by měl být přízpůsoben i název práce.

Jako problematickou hodnotí oponent okolnost, že byť v prohlášení ze dne 13. 3. 2023 kandidátka uvádí, že práci „*vypracovala samostatně*“, v pozn. č. 166 na s. 50 přiznává, že podkapitola 5.1 (s. 50-59) je „*tvořena převzatým článkem*“, který kandidátka napsala „*ve spoluautorství s JUDr. Terezou Mališovou*“. S ohledem na rozsah podkapitoly (cca 10 stran, tj. asi 1/6 práce) by mělo být autorkou přesněji deklarováno, jaký autorský podíl na uvedeném podkapitole sama ve skutečnosti má.

4. Vyjádření k práci

V prvé řadě je třeba předeslat, že se jedná o kvalitní rigorózní práci, která je psána čtivým jazykem s minimem chyb a překlepů. Z textu práce je patrné, že autorka zdárně pronikla ke kořenu problému a že se ve zvoleném tématu velmi dobře orientuje.

Dále oponent kvituje stanovený cíl práce, kterým je zodpovězení otázky, zda se zákonodárci podařilo převzít text italské úpravy tak, aby byl kompatibilní s jinými ustanoveními ObčZ (s. 5).

Z obsahového hlediska se oponent ztotožňuje se závěry autorky k problematice postoupení smluvní pozice ze smluv asynallagmatických, budoucích i těch, jejichž obsahem je dluh, který má být plněn osobně dlužníkem. V případně posledně jmenovaných smluv autorka hovoří nutnosti novace, přičemž odkazuje na ustanovení § 1902 ObčZ (s. 18). Je však otázkou, zda by v uvedeném případě nebyl přesnější odkaz na úpravu tzv. novace se změnou dlužníka podle § 1891 ObčZ.

Zajímavé je rovněž pojetí autorky, která v souvislosti s účinky smlouvy rozlišuje obligační a dispoziční účinky postupní smlouvy (zejm. s. 41 a násl.). Uvedený rozdíl by bylo třeba v práci blíže rozvinout. Sama autorka ke vztahu obou účinků pouze uvádí, že „*k faktickému převodu smluvní pozice ... bude nezbytné, aby byly naplněny roviny obě*“ (s. 41). V tomto směru se jistě nabízí otázky, jak se to má se vztahem dispoziční roviny k rovině soluční (tj. převod smluvní pozice jako způsob zániku obligační povinnosti; srov. Sedláček), resp. se vztahem obou rovin k nauce o titulu a modu.

Drobnější poznámku má oponent k otázce lhůty k udělení následného souhlasu postoupenou stranou s postoupením (s. 43). Byť sám dříve zastával shodný výklad jako autorka (srov. pozn. 146 na s. 43), klade si nyní otázku, na základě kterého ustanovení zákona lze dovodit, že postoupená strana může následný souhlas udělit pouze „*v přiměřené době*“. Problém vidí oponent v tom, že ustanovení § 1735 ObčZ nelze na daný případ použít (zřejmě ani analogicky), neboť postoupená strana nemá postavení strany smluvní. Zároveň je nezbytné uvážit, že strany postupní smlouvy (postupitel a postupník) mohou samy stanovit určitou lhůtu k udělení souhlasu, resp. mohou shodně chtít, aby i bez souhlasu postoupené strany došlo k postoupení pohledávek ze smlouvy, resp. k převzetí plnění. Má v takovém případě smysl vůbec právo postoupené strany vázat na určitou (*nota bene* propadnou) lhůtu?

Za poněkud nešťastný považuje oponent výklad kandidátky k povaze společenství postupitele a postupníka v případě, že postoupená strana odmítne osvobození postupitele (§ 1899 odst. 1 ObčZ). Autorka/autorky zde přes kritiku závěru o tom, že jde o ručení (s. 53), dospívá/vají k mezitímnímu závěru, že daný vztah je vztahem pasivní solidarity, ale s jeho „*jistou modifikací v podobě subsidiarity*“ (s. 55). Pasivní solidarita ve smyslu § 1899 odst. 1 ObčZ se tak od ručení bude lišit pouze chybějící akcesoritou (srov. tamtéž). Následně však autorka v myšlenkovém postupu pokračuje, a dochází – zřejmě k definitivnímu – závěru, že by „*mělo dojít maximálně k 'pouhému' ručení postupitele*“ (s. 56).

Z tohoto pohledu by bylo vhodné, aby si autorka své závěry obhájila i z hodnotového hlediska. Jestliže „pozitivní“ závěr, ke kterému dospěla nejdříve (modifikovaná pasivní solidarita), není kompatibilní s celkem právní úpravy (té by zřejmě odpovídalo ručení), je třeba plausibilně odůvodnit, kterému závěru – a z jakých důvodů – dát nakonec přednost.

Poslední připomínka oponenta se vztahuje ke kapitole 6. Oponent má ve vztahu k ní za to, že ji autorka poněkud odbyla, a to nejen po stránce rozsahu (s. 63-65), nýbrž i po stránce obsahové (řeší v ní v podstatě pouze převod smlouvy blankoindosamentem a blockchain). I když je zřejmé, že autorku zajímají problémy blockchainu (oponentovi je známo, že

kandidátka k tématu publikovala), bylo by přinejmenším stejně vhodné, aby se této kapitole hlouběji věnovala i dalším otázkám (např. lze smlouvu uzavřenou na řad postoupit rovněž postupní smlouvou, co je to „rub“ smlouvy, stává se smlouva připojením doložky „na řad“ cenným papírem, apod.).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Práce naplňuje svůj cíl.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Vedoucí práce nemá žádné poznatky, jež by odůvodňovaly závěr, že by práce byla plagiátem. K otázce spoluautorství kapitoly 5.1 srov. výše.
Logická stavba práce	Ano.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Velmi dobrá. Autorka pracuje se zdroji ve dvou cizích jazycích. Citace jsou prováděny přesně.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Výborná.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Práce je vhodně upravena.
Jazyková a stylistická úroveň	Velmi dobrá.

6. Otázka k zodpovězení při obhajobě

Jak naznačeno výše, nechť se kandidátka v rámci obhajoby práce vyjádří k otázkám položeným již shora v textu:

- 1) Má smysl vázat právo postoupené strany vyslovit souhlas s postoupením na určitou lhůtu?
- 2) Jaké je Vaše konečné stanovisko k povaze vztahu postupitele a postupníka k postoupené straně v případě, že postoupená strana odmítne osvobození postupitele podle § 1899 odst. 1 ObčZ?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
---	-------------------------------------

V Praze dne 9. října 2023

JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D.
oponent rigorózní práce